

Pilotprojekt - Skräpholkar

Bakgrund

Under 2016 genomförde Håll Sverige Rent (HSR) en informationskampanj om allemansrätten i syfte att öka kunskaperna om allemansrätten hos allmänheten och minska nedskräpning i naturen. Inom ramen för kampanjen genomfördes ett pilotprojekt för att bidra till ett mer hållbart nyttjande av naturen och att minska nedskräpning i den bohuslänska skärgården.

Piloten genomfördes tillsammans med Väst kuststiftelsen som ansvarar för skärgårdsrenhållning längs Bohuskusten. Väst kuststiftelsen har från Länsstyrelsen Västra Götalands län ett uppdrag som naturvårdsförvaltare för närmre 200 naturreservat, sammanlagt ca 38 000 hektar mark. En annan del av verksamheten är skärgårdsrenhållningen, med skötsel av de ”sopmajor” (sjöbodar med soprum och toalett) som finns i ca 70 bohuslänska naturhamnar.

Projektidé

Piloten gick ut på att ta fram och sätta upp 30 specialtillverkade holkar på Väst kuststiftelsen sopmajor längs Bohuskusten. I holkarna rymdes rullar med HSR-skräpplockarpåsar. Syftet med skräpplockarpåsarna var att uppmuntra besökare att ta ansvar för sitt eget skräp men även göra en insats och plocka skräp som fanns på platsen. På holken fanns dekalering med information om allemansrätten och syftet med skräpplockarpåsarna.

Piloten lanserades i mitten av juli och holkarna placerades ut på Väst kustens sopmajor vid 29 olika naturhamnar från Strömstad i norr till södra Göteborg¹. En av holkarna användes som prototyp och utställnings ex.

---

¹ Se bilaga 1 för platser

Figur 1 Uppsättning av skräpholkarna med Anna Grundén, områdesansvarig för Ren Natur på Håll Sverige Rent och Lars Strandberg, kanslichef Västkuststiftelsen.

För att kunna utvärdera genomfördes en plockanalys av en del av det insamlade skräpet, åtgången av antalet rullar med påsar och säckar samt en enkätundersökning på besökare några av de 30 utvalda naturhamnarna som ingick i piloten². Utplaceringen av holkarna kom att koncentreras till områden där miljöövervakning av strandskräp genomförs för att på så sätt öka möjligheten att kunna upptäcka om HSR-påsarna används felaktigt och orsakat nedskräpning.

Ansvarsfördelning

HSR var initiativtagare till pilotprojektet och ansvarade för framtagning av holkarna, layout och utformning av informationsmaterial, utvärderingsmaterial samt kommunikation. Västkuststiftelsen ansvarade för att välja ut platser, uppsättning, underhåll och skötsel av holkarna samt genomförde enkätundersökningar.

---

² Se bilaga 2 för enkät

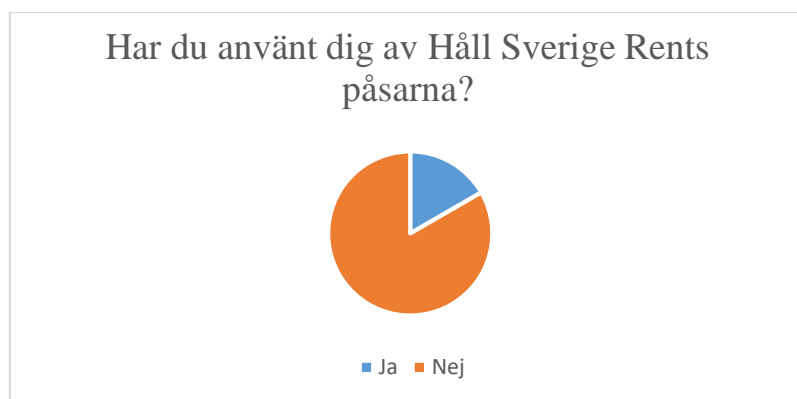
Resultat

Pilotprojektet pågick mellan mitten av juli till oktober 2016. Under denna period stod Väst kuststiftelsen för skötsel och underhåll av holkarna vilket innebar påfyllning av påsar samt omhändertagande av insamlad skräp. Under högsäsong (juli-augusti) hade vissa platser tillsyn 1-3 gånger i veckan.

Totalt uppskattas att över 300 påsar och säckar användes av besökare, varav ca 200 påsar (25 l) och ca 130 (150 l) säckar. Resultatet från enkätundersökningen visade att 84 % av pilotområdes besökare hade uppmärksammat holkarna³. 17 % av de av dessa hade även tagit påsar från holken och använt antingen som egen skräppåse eller för skräpplockning på plats. Holkarna var uppskattade och över 90 % ansågs att det är ett bra initiativ för att minska nedskräpning.

Figur 2 84 % uppmärksammande holkarna på plats.

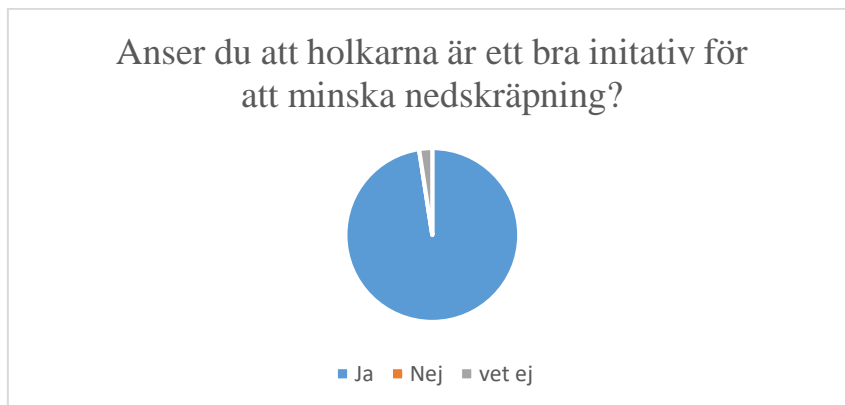

Figur 3 17 % av de som uppmärksammat holkarna använde Håll Sverige Rent påsarna

³ 43 personer deltog i enkätundersökningen

Figur 4 Hälften av de som använt Håll Sverige Rent påsarna har plockat strandskräp medan andra hälften använt dem till eget skräp.

Figur 5 Över 90 % ansåg att skräpholkarna är ett bra initiativ för att minska nedskräpning.

För att analysera vad för typ av skräp som hamnade i säckarna genomfördes även en plockanalys på 12 säckar à 150 liter. De 12 säckarna som skickades på plockanalys var HSR säckar som stod bredvid sopmajorna⁴. Dessa säckar innehöll enbart skräp från stränder (ej hushållssopor) och resultatet av analysen visade att över 90 % av det insamlade skräpet bestod av plats. Det skall nämnas att flesta skräpplockarpåsarna troligtvis hamnade i Väst kuststiftelsen soptunnor och kunde därför inte analyseras.

⁴ Se bilaga 3 för fullständig plockanalys

Figur 6 Bilder från plockanalys av det insamlade skräpet. Foto: Evir AB

Inga HSR-påsar påträffats i de strandskräpsmätningar som genomfördes i områden närheten av holkarna.

Slutsats

Genom pilotprojektet med holkarna ville HSR nå ut med information om allemansrätten till besökare samt undersöka möjligheterna att få individer att ta ansvar för sitt skräp men även att göra egen skräpplockning på plats ute i skärgården. Resultatet visade att holkarna fungerade bra för ändamålet och var ett uppskattat initiativ från både besökare, myndigheter, kommuner och andra organisationer. Även om det var få respondenter på enkätundersökningen (43 respondenter) och resultatet därför kan vara något osäkert gjorde flera besökare en skräpplockarinsats längs med kusten. Det får ändå ses som ett bra resultat med tanke på att de flesta besökarna kommer till naturhamnar för sol, bad och avkoppling. Initiativet med holkar har därmed påverkat individer till aktiv handling. Vi kan också se att skräpplockarpåsarna användes för att samla en stor mängd plast. Över 90 % av de insamlade skräpet som skickades på plockanalys bestod av plast.

Det finns potential för att utveckla satsningen med holkarna och placera ut på flera platser längs Bohuskusten men också på andra platser. Holkarna bör placeras väl synligt för besökare och på platser där nedskräpning förekommer. En förutsättning är dock att det finns en aktör som kan ansvara för underhåll, skötsel och hämtning av skräpplockarpåsarna.

Inga större satsningar för att kommunicera projektet genomfördes under 2016. Det finns potential för att skapa större uppmärksamhet och publicitet kring projektet vilket i sig kan leda till större engagemang. I sådana fall bör en kommunikationsplan och budget tas fram för detta.

Eftersom holkarna redan är uppsatta och Västkuststiftelsen har påsar kvar från 2016 skulle pilotprojektet kunna förlängas till hösten 2017.

Bilaga 1

Platserna där holkarna sitter uppe är följande:

Göteborg

1. Yttre Tistlarna
2. Vinga Gattulvsviken

Öckerö

3. Lindholmen
4. Ranmmen
5. Karlsholmen

Tjörn

6. Altarholmen
7. Skaboholmen

Orust

8. Smögholmen

Lysekil

9. Brandskär

Sotenäs

10. Tryggö skär

Tanum

11. Yttre Huö
12. St Flatskär
13. Ulön
14. Dannemark
15. Skutholmen
16. Trinisla
17. N Kussmulan
18. Fläskön
19. Solistholmen
20. Ulsholmen

Strömstad

21. St Tjälleskär
22. Arholmen
23. Jutholmen
24. Nordkoster
25. Nord-Långö

Bilaga 2

Enkät om strandstädning från Väst kuststiftelsen och Håll Sverige Rent

1. Har du uppmärksammat att det finns en låda/holk här med Håll Sverige Rents skräpplockarpåsar?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Om nej, förklara vad det är- hoppa till fråga 4.

2. Om Ja, har du använt dig av Håll Sverige Rent-påsarna?

- Ja
- Nej
- Vet ej

3. Om Ja, vad har du använt påsarna till?

- Till eget skräp
- Plockat andras skräp i naturen
- Använts som skräppåse på båten
- Annat

4. Anser du att påsholkarna är ett bra initiativ för att minska nedskräpning?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Om nej ange anledning
